

ments for the process of studying these subjects.

The main attention is paid to ways of improving the educational process in studying mathematics and physics, the main tasks of teaching mathematical disciplines, educational tools, which can use modern teacher in the organization of training activities.

In this article great attention is attached to use of independent work of students, selection tasks for this type of work which is essential in achievement of success. It is noted that, based on their own practice and familiarization with various aspects of research problems in independent work, student does not acquire only knowledge but also practical skills. There are examples of independent research work of students in conditions of insufficient material resources of the college.

The authors point to the fact that the motivation of students learning significantly affect the results of the final success. Summarized practical experience using various types of skilled and innovative work at teaching of mathematics cycle of subjects in higher educational institutions I-II levels of accreditation.

Keywords: subjects of mathematical cycle, future specialists college, teacher of Mathematics, self-study, mathematical methods.

УДК 377.35

Паржницький Олександр Вікторович,
директор

*Науково-методичний центр
професійно-технічної освіти в Запорізькій області
69000, м. Запоріжжя, вул. Покровська, 28*

*Научно-методический центр
профессионально-технического образования в Запорожской области,
69000, г. Запорожье, вул. Покровская, 28*

*Research and methodological center
on vocational educational in Zaporizka region
69000, Zaporizhzhya, Pokrovska, 28*

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТОКАРІВ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Постановка проблеми. Одним із стратегічних ресурсів будь-якої держави є її трудовий потенціал, який в багатьох країнах світу, зокрема Японії, Південної Кореї, Німеччини, Чехії, Словенії вважається одним із вирішальних чинників стрімкого економічного зростання. У зв'язку з цим значна увага приділяється якості підготовки робітничих кадрів, постійній модернізації професійної освіти і навчання. Про визнання важливості даної галузі освіти свідчить Лісабонська резолюція (березень 2000 р.) щодо розвитку процесу взаємного визнання кваліфікацій та компетенцій в сфері професійної освіти, Копенгагенська декларація європейських міністрів щодо професійної освіти і підготовки (29–30 жовтня 2002 р.), започаткування Європейським фондом освіти Туринського процесу, що спрямований на розвиток професійно-технічної освіти тощо. В країнах Європейському Союзу професійну освіту тлумачать як важливий фактор економічної та соціальної політики, а також як засіб підвищення конкурентоздатності Європи у світовому масштабі та повноцінного розвитку громадян.

У Державному переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах (далі – ПТНЗ) професію токаря по металу визначено однією з провідних на підприємствах машинобудівної і металообробної промисловості. Його праця використовується практично в усіх галузях промисловості, сільського господарства, на транспорті, у сфері обслуговування, звідси її велике народногосподарське значення як висококваліфікованої робітничої професії. Про затребуваність токаря свідчить і те, що, за даними Державного центру зайнятості, в 2013–2015 роках в Україні кількість вакансій за фахом токаря становила щороку більше п'яти тисяч.

Водночас принагідно зазначити, що за свідченнями освітян, науковців, представників державної влади і роботодавців, стан практики підготовки майбутніх токарів характеризується невідповідністю її якості рівню розвитку вітчизняної і світової економіки. На це вказують і дані Центру освітнього моніторингу: двоє з трьох роботодавців вважають рівень підготовки кваліфікованих робітників у державних

ПТНЗ недостатнім і таким, що не повністю відповідає потребам виробництва. Їх не задовольняє не лише якість підготовки, а й рівень кваліфікації. Крім того, результати опитування показали, що підготовка кваліфікованих кадрів роботодавцями у власних навчальних центрах або безпосередньо на виробництві має масу переваг.

Таким чином, актуалізується проблема розроблення моделі, методики формування професійної компетентності майбутніх токарів та їх експериментальної перевірки у навчально-виробничому процесі ПТНЗ.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить, що вивченню різних аспектів історії професійно-технічної освіти приділили увагу А. Каплун, О. Коханко, І. Лікарчук, Н. Падун, А. Селецький, Н. Смоляна, Є. Степанович, О. Сухомлинська, М. Харламов, Л. Шепель та ін. Питання методології, педагогіки, психології, методики професійної освіти і навчання досліджували: В. Бондар, М. Вайтрауб, Р. Гуревич, Ю. Зінковський, А. Литвин, Л. Петренко, В. Радкевич, С. Максименко, Н. Ничкало та ін. Окремим проблемам організації виробничого навчання присвятили свої наукові праці М. Бирка, Н. Божко, І. Гриценко, І. Жорова, В. Ковальчук, Е. Луговська, Л. Сушенцева, О. Юденкова та ін. У дослідженнях цих науковців йдеться про необхідність реформування галузі професійно-технічної освіти, відповідний вибір змісту і форм професійної підготовки кваліфікованих робітників у зв'язку зі світовою глобалізацією, міжнародною конкуренцією та потребами ринку праці. Однак до цього часу проблема формування професійної компетентності майбутніх токарів у фахово-орієнтованому освітньому середовищі ПТНЗ практично не була предметом окремого наукового дослідження.

Метою статті є висвітлення результатів проведеного дослідження, а саме: впровадження авторської моделі формування професійної компетентності майбутніх токарів у ПТНЗ.

Виклад основного матеріалу. Вивчення наукових праць з проблем формування професійної компетентності у майбутніх кваліфікованих робітників різних професій та педагогічного досвіду професійної підготовки майбутніх токарів у фахово-орієнтованому середовищі ПТНЗ уможливило обґрунтування і розроблення структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності майбутніх токарів, яка представлена на рис. 1.

Основними складовими моделі формування професійної компетентності майбутніх токарів у фахово-орієнтованому освітньому середовищі ПТНЗ є концептуально-цільовий, методично-змістовий, процесуально-управлінський та оціночно-результативний. Використання такої

моделі дає відповідне теоретичне уявлення про формування професійної компетентності майбутніх токарів та одночасно є засобом формування їх професійної компетентності у фахово-орієнтованому освітньому середовищі.

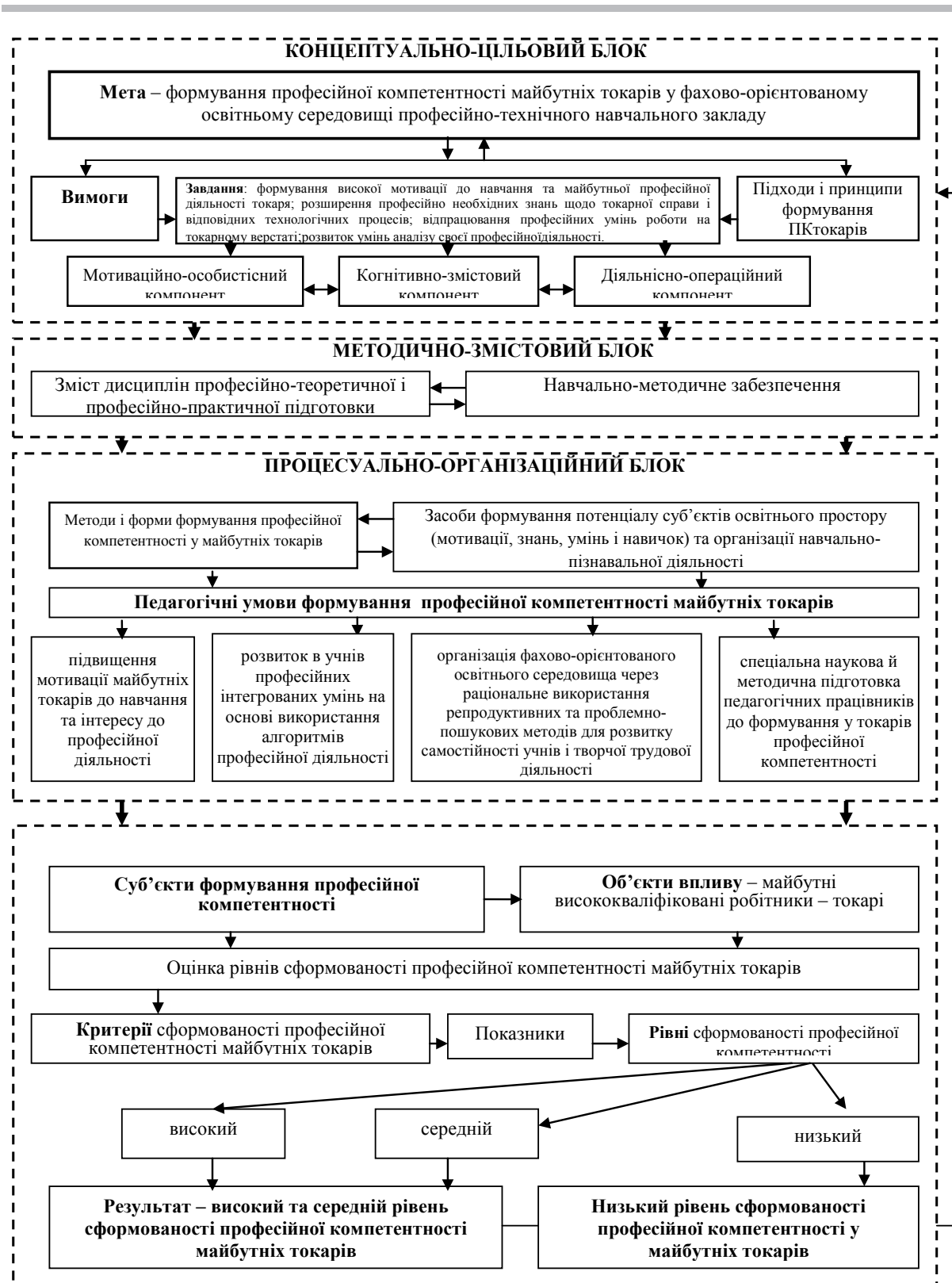
У процесі проведення формувального етапу експерименту, на якому здійснювалось впровадження розробленої нами структурно-функціональної моделі, ми визначили результативність роботи з формування професійної компетентності у майбутніх токарів у фахово-орієнтованому освітньому середовищі ПТНЗ.

У цей час відповідно до завдань дослідження було передбачено: оцінювання рівня сформованості у майбутніх токарів професійної компетентності після впровадження відповідних компонентів моделі; порівняння результатів оцінювання сформованості професійної компетентності в учнів контрольної та експериментальної груп; визначення результативності запропонованої моделі й педагогічних умов формування професійної компетентності у майбутніх токарів у фахово-орієнтованому освітньому середовищі ПТНЗ.

У педагогічному експерименті взяли участь 354 учні спеціальності 8211 «Токар» (токар, токар-револьверник, токар-розточувальник), а також 42 науково-педагогічних працівників, серед яких викладачі професійно-теоретичної та загально професійної підготовки, майстри виробничого навчання та спеціалісти базових підприємств. Викладачі й майстри виробничого навчання, що брали участь в експериментальній роботі, майже всі мають педагогічну і технічну освіту (85,71 %) та стаж педагогічної роботи в системі професійно-технічної освіти більше 5 років.

Нами були визначені експериментальна (178 осіб) й контрольна (176 осіб) групи для проведення педагогічного експерименту. При виборі груп ми дотримувалися вимог репрезентативності та однорідності. Контингент учнів, обраних для експериментальної роботи, був приблизно однорідний. Серед ознак, що підтверджують достовірність вибірки, ми виділили такі: 1) учні ПТНЗ; 2) професія; 3) стать; 4) вік учасників педагогічного експерименту; 5) базова середня освіта (повна середня освіта – після 11 класу); 6) середній бал атестату. Загалом порівняння даних за допомогою методів математичної статистики перед початком формувального етапу педагогічного експерименту засвідчило, що якісні й кількісні характеристики учнів контрольної й експериментальної груп не мають достовірних розходжень, тому зазначені групи ми обрали учасниками формувального етапу експерименту.

Перед початком формувального етапу педагогічного експерименту ми провели консульта-

Рис. 1. Структурно-функціональна модель формування професійної компетентності майбутніх токарів

ції з викладачами щодо специфіки формування професійної компетентності у фахово-орієнтованому середовищі професійно-технічного навчального закладу. До уваги були взяті постійні й змінні умови експерименту. Серед постійних умов слід вказати на однакову кількість занять у контрольній і експериментальній групах, однакову наповнюваність груп і приблизно однаковий середній бал атестата учнів. До змінних умов ми зарахували фактори, які потрібно було перевірити, зокрема організацію навчання з використанням розроблених моделі та педагогічних умов формування професійної компетентності у фахово-орієнтованому середовищі ПТНЗ.

Після формувального етапу за допомогою тих же діагностичних методів, що і на інших етапах дослідження, ми провели повторне вимірювання сформованості професійної компетентності в учнів експериментальної і контрольної груп. Однак, у деяких анкетах та тестових опитувальниках ми дещо видозмінили формулювання питань для уникнення «ефекту звикання» зі сторони учасників експерименту.

У першу чергу щодо мотиваційно-особистісного компонента професійної компетентності майбутніх токарів з'ясовано, що в учнів експериментальної групи суттєво змінилося бачення суспільного значення своєї праці. Зокрема за результатами тесту-опитувальника Т. Дубовицької «Виявлення спрямованості й рівня розвитку внутрішньої мотивації навчальної діяльності учнів» серед учнів експериментальної групи після експерименту виявилось порівняно з контрольною на 12,59 % більше тих, хто має високий рівень мотивації (15–20 балів) та на 6,21 % тих, хто має середній рівень (6–14 балів). Відповідно серед учнів експериментальної групи виявлено на 18,79 % менше тих, у яких переважає низький рівень (0–5 балів) мотивації (внутрішня мотивація).

За результатами тесту-опитувальника Т. Дубовицької «Виявлення спрямованості й рівня розвитку внутрішньої мотивації навчальної діяльності учнів» виявилось: учні експериментальної групи порівняно з контрольною мають на 12,59 % більше тих, хто має високий рівень мотивації (15–20 балів) та на 6,21 %, хто має середній рівень (6–14 балів). Відповідно серед учнів експериментальної групи виявлено на 18,79 % менше тих, у яких переважає низький рівень (0–5 балів) мотивації (внутрішня мотивація).

Результати спостережень також підтвердили, що для учнів експериментальної групи внутрішні мотиви мають особистісно значимий характер, обумовлені їх пізнавальною потребою, задоволенням від процесу пізнання й розкрит-

тя свого особистісного потенціалу. Учні показали вищу пізнавальну активність у навчальній діяльності, і ця робота приносила їм емоційне задоволення.

Результати бесід та анкетування учнів підтвердили, що учні експериментальної групи змогли більш ґрунтовно розкрити значення професії токаря, більш різноаспектно пояснити мотиви своєї майбутньої праці. Вони звернули увагу не тільки на матеріальний аспект праці, але й моральний: 74,15 % учасників опитування зазначило, що працювати потрібно для того, щоб бути членом суспільства, довести свою особистісну цінність (до чого?), займатися улюбленою справою. Серед учасників контрольної групи тих, хто назвав декілька мотивів своєї майбутньої професії, було 51,12 %, здебільшого вони акцентували увагу на одному-двох мотивах.

Учні експериментальної групи змогли більш ґрунтовно розкрити роль праці у своєму особистісному та професійному житті, зв'язок між успішністю свого професійного й особистого життя та трудовим способом життя. Серед учнів експериментальної групи було на 22,58 % більше (порівняно з контрольною групою) тих, хто ототожнював життєвий успіх з працею, а не з випадками «збігу обставин» чи відповідних особистісних зв'язків. Серед учасників експериментальної групи виявилось більше тих, хто трактував працю не тільки як вимушений захід, необхідність, але і як покликання та предмет гордоців. Отже, результати опитування засвідчили більш глибоке розуміння учнями експериментальної групи значення трудової діяльності та робітничих професій.

У результаті впровадження моделі та педагогічних умов формування професійної компетентності учні експериментальної групи дещо змінили своє ставлення до життєвих цінностей, зокрема щодо місця праці в житті людини, цінності та значення трудової діяльності. В експериментальній групі на 22,27 % виявлено більше учнів, ніж у контрольній, у яких цей показник відповідає високому рівню, на 10,17 % – середньому.

Водночас було з'ясовано, що, як і до експерименту, учні контрольної та експериментальної груп не завжди впевнені в тому, що саме праця є найкращим способом самоствердження людини, свідченням її справжньої цінності. Очевидно, що в учнів експериментальної групи дещо зменшилась орієнтація тільки на матеріальний аспект своєї праці. В експериментальній групі (порівняно з контрольною) ми виявили більше таких учнів, що почали оцінювати важливість опанування професією не лише в аспекті матеріальної корисності для себе, але і як засобу особистісного росту, як важливої складової в

суспільному поділі праці. В учнів контрольної групи навіть і таких змін не зафіксовано. Певно, на такі погляди учнів суттєво впливають загальні настрої в суспільстві, орієнтація на швидке і не завжди чесне збагачення, життєвий успіх за будь-якою ціною, пропаганда засобів масової інформації.

Окрім цього для визначення сформованості в майбутніх токарів професійно важливих якостей ми використали метод експертного оцінювання. Експерти охарактеризували сформованість в учнів особистісних якостей, необхідних для ефективної професійної діяльності. Результати експертного оцінювання засвідчили суттєві зміни щодо сформованості особистісних якостей – складових професійної компетентності в учнів експериментальної групи, зокрема виявлено вищі, ніж в учнів контрольної групи, показники щодо таких особистісних якостей, як відповідальність, врівноваженість, упевненість в собі, акуратність, старанність і точність виконання операцій, витривалість, терпеливість, самостійність, рішучість тощо. Серед учнів експериментальної групи виявилось на 13,17 % більше таких, кому експерти поставили від 20 до 30 балів (високий рівень) за сформованість зазначених якостей.

Загалом діагностичний зріз, проведений після педагогічного експерименту, засвідчив: учні контрольної групи переважно мають низький (23,29 %) і середній (46,02 %) рівні сформованості професійної компетентності за мотиваційним критерієм, водночас в експериментальній групі учні мають переважно високий (41,01 %) і середній (54,49 %) рівні сформованості професійної компетентності за цим критерієм (низький рівень в експериментальній групі характерний лише для 4,49 % учнів).

Одержані результати засвідчили, що після формувального експерименту впровадження моделі та відповідних педагогічних умов учні експериментальної групи краще зрозуміли роль праці у своєму особистісному та професійному житті, цінності професійної діяльності, у них покращилися показники сформованості необхідних особистісних якостей.

Рівень сформованості когнітивно-змістового компонента професійної компетентності учнів ми визначали на основі бесід та за тестовими завданнями. Тест містив 30 завдань (професійно-теоретична та професійно-практична підготовка). Ці завдання дозволили перевірити рівень знань учнів із загальнотехнічних і спеціальних дисциплін, зокрема щодо будови, правил використання універсальних і спеціальних пристроїв, правил заточування й налаштування спеціального різального інструментів, видів і призначення різьб, системи допусків і посадок, властивостей оброблюваних матеріалів тощо.

Ми порівнювали результати тестування контрольної й експериментальної груп, щоб установити ефективність запропонованих педагогічних умов та моделі. Результати засвідчили, що на низькому рівні (менше 10 балів з 30 можливих) цю роботу виконали 25,5 % учнів контрольної групи та 6,17 % експериментальної, на середньому рівні (від 11 до 20 балів) – відповідно 47,72 % та 55,02 % учнів, на високому (21 і більше балів) – 27,27 % та 38,76 % учнів.

Ми також провели бесіди з учнями щодо різних аспектів професійно-теоретичної підготовки. Зокрема з навчальної дисципліни «Спеціальна технологія» нас цікавили питання про нарізання двозахідних різьб, способи обробки деталей зі складною установкою, сумісну плазмово-механічну обробку, підіймально-транспортні машини, які використовуються під час обробки важких заготовок, сучасні технологічні процеси, основи механіки верстатів, технологію обробки деталей на різних верстатах токарної групи, верстати з програмним керуванням і основи технологічного програмування, експлуатацію і модернізацію металорізальних верстатів тощо. Ми обговорювали з учнями контрольної та експериментальної груп питання щодо машинобудівних матеріалів, окремих аспектів технології машинобудування, методів обробки поверхонь типових деталей («Матеріали та технологія машинобудування»), допусків та посадок гладких циліндричних поверхонь, засобів для вимірювання лінійних розмірів, допусків та посадок різьбових з'єднань, допусків і засобів вимірювання зубчастих коліс і передач («Допуски та технічні вимірювання»), робочих креслень деталей та ескізів, складальних креслень, схем, читання креслень по професії («Читання креслень»). Щодо навчальної дисципліни «Електротехніка з основами промислової електроніки» важливими були питання про електромагнетизм, змінний струм та кола змінного струму, електричні та радіотехнічні вимірювання, електровимірювальні прилади, трансформатори, електричні машини змінного струму, електричні машини постійного струму, електричні апарати, напівпровідникові прилади, інтегральні мікросхеми.

Проведене опитування підтвердило, що учні контрольної та експериментальної груп досить обізнані з основами роботи на різних видах токарних верстатів, знають принципи їх дії, обізнані зі спеціальними технологіями та сучасними технологічними процесами. Правда, в учнів контрольної групи виникало більше труднощів при відповіді на питання, що потребували творчого підходу, перенесення знань у нових ситуаціях, прийняття самостійного рішення щодо виконання певного технологічного процесу.

Слід також зазначити, що учні контрольної групи, на відміну від тих, хто навчався в експериментальній, мали найбільше труднощів при відповідях на питання щодо алгоритму окремих технологічних процесів, а також особливостей застосування знань у нових ситуаціях. Це можна пояснити тим, що у контрольній групі викладачі не звертали уваги на формування в учнів професійних інтегрованих умінь з використанням алгоритмів професійної діяльності, менше використовували проблемно-пошукові методи для розвитку самостійності учнів та їх творчої навчально-пізнавальної й трудової діяльності. Загальний рівень сформованості в учнів професійної компетентності за когнітивним критерієм ми визначили як середню арифметичну оцінку, отриману з використанням усіх діагностичних методів.

Рівень сформованості операційно-діяльнісного компонента професійної компетентності ми оцінювали на основі виконання учнями спеціального завдання, де чітко виявляються професійні уміння та навички. Як і на етапі констатувального експерименту учням було запропоновано виконати технічний проект – обробити складні деталі за 7–10-м квалітетами (2–3 кл. точності) на універсальних токарних верстатах. За виконання завдання учні отримували від 1 до 12 балів: 1–4 бали – низька якість роботи, 5–8 балів – якісна, але є певні недоліки, 9–12 балів – досконала робота. При оцінці робіт ми звертали увагу на якість виконуваного завдання, дотримання необхідних стандартів, самостійність учнів, потребу в сторонній допомозі.

Виявлено, що серед учнів експериментальної групи було на 9,88 % більше таких, які змогли виконати цю роботу на високому рівні. Вони більш якісно обробили тонкостінні деталі з товщиною стінок до 1 мм і довжиною понад 200 мм, нарізали різьбу, обробили довгі вали та гвинти із застосуванням рухомого і нерухомого люнетів, належно користувалися контрольновимірним інструментом та приладами. Учні цієї групи змогли краще читати креслення, продумувати свою роботу, їх дії були більш самостійними, вони точно дотримувались вимог технологічного процесу, працювали більш наполегливо, ретельно та акуратно. Окрім цього, оцінювалась сформованість у них уміння переносити набуті знання для вирішення поставленого завдання. Експерти звертали увагу на вміння учнів самостійно діяти і виважено приймати необхідне рішення. Виявлено, що 67,97 % учнів експериментальної групи змогли на високому та середньому рівні самостійно вирішувати необхідні завдання (у контрольній групі таких було тільки 51,70 %).

Ми також запропонували учням оцінити

свою роботу та сформованість у себе професійної компетентності. При оцінці відповідей учнів ми звертали увагу на визначення ними цінностей діяльності, їх цільові настанови щодо професійної діяльності, а також на те, якими вони бачать шляхи досягнення цілей. Аналіз відповідей засвідчив, що учні експериментальної групи змогли більш чітко охарактеризувати результати своєї роботи та описати послідовність своїх дій для досягнення мети – підвищення рівня професіоналізму. 26,40 % з них показали на високому рівні уміння планувати кроки щодо свого особистісного та професійного розвитку, здійснювати цілісний аналіз своєї діяльності, давати адекватну самооцінку виконаної роботи та відповідно до цього коригувати свої подальші дії. У контрольній групі учнів, що змогли виконати це завдання на високому рівні, було набагато менше – 17,61 %.

За результатами тестування й за підсумками виконання завдань ми встановили, що завдяки впровадженню розроблених моделі й педагогічних умов в експериментальній групі більше учнів досягли необхідного рівня професійних умінь і навичок. Рівень сформованості в учнів професійної компетентності за діяльнісним критерієм ми визначили як середню арифметичну оцінку за виконання творчого завдання, здійснення учнями самоаналізу на основі спостереження за їхньою діяльністю. Одержані дані засвідчують, що в експериментальній групі число учнів, які мають високий рівень сформованості професійної компетентності за діяльнісним критерієм, становить 32,02 %, а у контрольній групі – 21,59 % (низький відповідно 18,53 % і 29,54 %). Результати порівняльного аналізу сформованості у майбутніх токарів професійної компетентності після впровадження розроблених педагогічних умов та відповідної моделі в контрольній та експериментальній групах проілюстровано діаграмою на рис. 2.

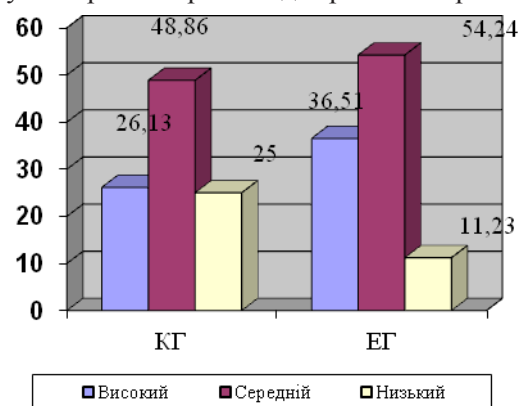

Рис. 2. Порівняльні результати сформованості в учнів контрольної й експериментальної груп професійної компетентності після формувального етапу експерименту.

Отже, аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи підтверджує, що впро-

вадження моделі та педагогічних умов уможливають підвищення результативності формування у майбутніх токарів професійної компетентності у фахово-орієнтованому освіт-

ньому середовищі ПТНЗ. А тому дана наукова розробка має перспективи впровадження в систему професійної підготовки майбутніх токарів.

Паржницький О. В. Результати впровадження моделі формування професійної компетентності майбутніх токарів у професійно-технічних навчальних закладах.

У статті представлено структурно-функціональну модель формування професійної компетентності майбутніх токарів, спрямованої на підвищення рівня підготовки кваліфікованих робітників зі спеціальності 8211 «Токар» (токар, токар-револьверник, токар-розточувальник) у професійно-технічних навчальних закладах. Актуальність її розроблення зумовлена затребуваністю на вітчизняному ринку праці (щороку більше п'яти тисяч вакансій) і невідповідністю стану практики їх підготовки рівню розвитку вітчизняної і світової економіки.

Автором здійснено експериментальну перевірку результативності запровадження зазначеної моделі. За розробленою методикою в експериментальній групі перевірялась результативність формування професійної компетентності майбутніх токарів за кожним окремим компонентом: мотиваційно-особистісним, когнітивно-змістовим, операційно-діяльнісним.

Висвітлено одержані результати дослідно-експериментальної роботи та представлено порівняльний аналіз запровадження всіх компонентів професійної компетентності майбутніх токарів у професійно-технічних навчальних закладах з використанням авторської методики. Вони ілюструють зростання кількості учнів в експериментальній групі, які досягли необхідного рівня професійних умінь і навичок у порівнянні з учнями контрольної групи. Наведено дані самооцінки учнями сформованості професійної компетентності. При цьому акцентовано увагу на визначенні ними цінностей, цільових настанов щодо професійної діяльності, а також на їхньому баченні шляхів досягнення цілей.

Результати педагогічного експерименту засвідчують значне зростання числа учнів з високим рівнем сформованості професійної компетентності в експериментальній групі.

Наукова новизна даного дослідження полягає в тому, що вперше обґрунтована, розроблена та запроваджена модель формування професійної компетентності майбутніх токарів у професійно-технічних навчальних закладах. Його практичне значення полягає в тому, що основні з одержаних результатів доведено до конкретних методичних розробок і рекомендацій щодо формування та діагностики рівнів сформованості кожного з компонентів професійної компетентності майбутніх токарів у професійно-технічних навчальних закладах.

Ключові слова: професійна компетентність, токар, професійна підготовка, модель, експеримент, професійно-технічний навчальний заклад.

Паржницький А. В. Результаты внедрения модели формирования профессиональной компетентности будущих токарей в профессионально-технических учебных заведениях.

В статье представлена структурно-функциональная модель формирования профессиональной компетентности будущих токарей, направленная на повышение уровня подготовки квалифицированных рабочих по специальности 8211 «Токарь» в профессионально-технических учебных заведениях. Актуальность ее разработки обусловлена востребованностью на национальном рынке труда (более пяти тысяч вакансий в год) и несоответствием состояния практики их подготовки уровню развития отечественной и мировой экономики.

Автором экспериментально проверена результативность внедрения данной модели. По разработанной методике в экспериментальной группе проверялась результативность формирования профессиональной компетентности будущих токарей за каждым отдельным компонентом: мотивационно-личностным, когнитивно-смысловым, операционно-деятельностным.

Освещены полученные результаты опытно-экспериментальной работы и представлен сравнительный анализ внедрения всех компонентов профессиональной компетентности будущих токарей в профессионально-технических учебных заведениях с использованием авторской методики. Они иллюстрируют увеличение роста числа учащихся в экспериментальной группе, которые достигли необходимого уровня профессиональных умений и навыков по сравнению с учениками контрольной группы. Приведены данные самооценки учениками сформированной профессиональной компетентности. При этом акцентировано внимание на определении ими ценностей, целевых установок профессиональной деятельности, а также на их видении путей достижения целей и карьерного роста.

Результаты педагогического эксперимента свидетельствуют о значительном росте числа учащихся с высоким уровнем сформированной профессиональной компетентности в экспериментальной группе.

Научная новизна данного исследования заключается в том, что впервые обоснована, разработана и внедрена модель формирования профессиональной компетентности будущих токарей в профессионально-технических учебных заведениях. Его практическое значение заключается в том, что основные из полученных результатов доведены до конкретных методических разработок и рекомендаций относительно формирования и диагностики уровней сформированности каждого из компонентов профессиональной компетентности будущих токарей в профессионально-технических учебных заведениях.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, токарь, профессиональная подготовка, модель, эксперимент, профессионально-техническое учебное заведение.

Parzhytskyi O. V. The results of the professional formation competence model implementation of future turners in vocational schools.

The structural-functional formation model of the professional competence for future turners is presented in the article, and it is focused on raising the level training skilled workers by profession 8211 «Turner» in Vocational Education and Training. The relevance of elaboration is caused by great demand at the domestic labor market (more than five thousand vacancies a year) and the discrepancy between training and level of national and world economy.

The author's carried out the experimental verification of effective implementation of this model. By the developed technique, in the experimental group, the efficiency of professional competence formation of future turners has been checked for each individual component: motivational-personal, cognitive-contentive, operational and active.

There were reported the results obtained by the experimental work and presented a comparative analysis of the implementation of all components of professional competence of future turners in vocational education with the use of the author's technique. They illustrate the increasing number of students in the experimental group who achieved the required level of professional skills in comparison with the students in the control group. There are cited data of students' self-appraisal in professional competence. This attention is focused on identifying their values, target guidelines of professional activity, as well as their vision of how to achieve goals.

The results of pedagogical experiment have shown a significant increase in the experimental group number of students with a high formation of professional competence.

Scientific novelty of this study lies in the fact that for the first time a professional formation competence model for future turners in vocational schools is proved, developed and implemented. Its practical significance is that the basic of obtained results proved to specific teaching materials and recommendations on the formation and diagnose the levels of each of the components of professional competence` of future turners in vocational schools.

Key words: professional competence, turner, training, model, experiment, vocational school.